

پښتو متشابهاټ

د پښتو ژبې په گرامر او اټيمالوجي او تلفظ پېژندنه کښي موږ له ځينو کلماتو سره مخامخ کېږو، چي د هغو پېژندنه او تفريق بېله خورا دقيقې املا ناممکن دي، او دغه زموږ اوسنۍ املا نه سي کولای، چي ددغسي کلماتو اصلي شکلونه د فوټولوجي پر اساس په بېل بېل ډول راوښوولای سي.

که موږ دغه کلمات په رومن املا وليکو، او د لاتين له حروفو او صوتي علاماتو څخه کار واخلو، بيا هم ټول مشکلات نه رفع کېږي، او بايد د هر خج (ايکسينټ) او سپن (هجاء) د لوستلو لپاره بېل علائم او مميزات وټاکو او دغسي متشابه کلمات سره بېل کړو.

د پښتو د پوهانو او څېړونکو لپاره دا خبره د غور وړ ده، غواړم دا مبحث لومړی پلا وڅېرم او د هغو پوهانو توجه ورته راواړوم، کوم چي به د پښتو ژبې په اساسي او دقيقو مسائلو کښي غور کوي، يا د څېړني او تحقيق حق لري.

د متشابه نوم ما د هغو کلماتو لپاره غوره کړی دی، کومي چي زموږ په املا کښي ئې شکل يو ډول وي، خو معاني ئې د لوستلو په لحاظ اختلاف لري، او داسي کلمات نو زموږ په ژبه کښي خورا ډېر دي. متشابهاټ ټوله لفظي دي، ځکه چي معنوی متشابهاټ په ادبي اصطلاح مترادفات بولي، او په پښتو کښي مترادفات هم ډېر دي، لکه جونگانښ او کونۍ کبر چي دواړه کلمې د يوه حيوان نوم دی.

د مترادفاتو پېژندل او سره بېلول د پښتو د لغت شناسۍ او قاموس نويسۍ کار دی، چې هر لغت په خپل ردیف کښي په هغه معنی ليکي، او څه مشکلات نه لري، مثلاً: تلټک (لحاف) پخپل ردیف کښي راځي، مگر ددغه اسم بل مترادف پرستن په دغه معنی د (ب) په ردیف کښي ليکل کيږي.

د متشابهاتو بېلتون او تفریق او د هغو د اداء او آوازو پېژندنه په ليک او تحرير کښي ئې ښکارونه لږ څه مشکلات لري، او زموږ دغه اوسنۍ املا د متشابهاتو د التباس د ورکولو کوم استعداد نه لري.

د ځينو متشابهاتو مختلف صورتونه دوه يا درې وي، خو ځيني داسي هم سته چې اشکال ئې د معنی د اخلاف په لحاظ ۶، ۷، ۸ ته رسيږي، نو که دغه متعدد اشکال د املا د مجبوريټ په لحاظ په يوه شکل وليکو، د هغو اصلي تلفظ او صوتي کيفيت بالکل ورک سي، او نو آموزانو ته خو به نو د هغو بېلول او زده کول د آسمان ختل وي.

د پښتو د پالني علمي موسسې او مسنول مقامات چې د ژبي په علمي ترتيب او پالنه بوخت دي، بايد دغه متشابهات سره ټول او حصر کي، او د هغو د املا د تثبيټ او ټاکني غم وخوري، او د پښتو په لوی او جامع قاموس کښي ئې پخپل صحيح شکل او تلفظ او املا خوندي کي. په دې مقاله کښي به زه کوشښ وکم، چې په ابتدايي او لومړني ډول ځيني متشابهات د هغو د حرکاتو او معناوو سره راټول کړم، ښايي چې د پوهانو او څېړونکو په درد وخوري، او نور داسي متشابهات هم سره يو ځای کي، او د معنی او تلفظ د تفریق لاري چاري ئې راوښي.

دلته زه د مثال په توگه يو څو متشابهات راوړم:

۱. اوري: اول حرف پښ، واو معروف، دريم حرف زير، خج پر لومړۍ هجا، (می بارد) باران اوري.

۲. اوري: اول حرف پښ، واو مجهول، دريم حرف زور کي. خج پر دوهم سپن، (بیره دندان) اوري می خوږيږي.

۳. اوري: حرکات لکه دوهم نمبر، خج پر لومړي سپن د امر حاضر (اوره) جمع ده، (می بياريد) يا مستعمر حال دی (بياريد) لکه: اوري اوري بارانو! اوري. يا: تاسي له سترگو ويني اوري! زما پروا نه کيږي.

۴. اوري: د اول حرف زور، واو معروف، دريم حرف زور، خج پر دوهم سپن معنی ئې ده: (سپند)

۵. اوري: اول حرف پښ، واو مجهول، يا مجهوله، خج پر لومړي سپن (می باری) لکه بارانه! اوري!

۶. اوري: اول زور، واو معروف، دريم زير. يا معروفه (می شنود) احمد زما خبره اوري.

۷. اوري: نور حرکات لکه نمبر (۶) اخره (ې) مجهوله (می شنوی) ته نه اوري!

۸. اوري: نور حرکات لکه نمبر (۶) دريم زور کي، خج پر لومړي سپن (می شنويد) لکه: تاسي زما خبري اوري؟

يادونه:

دلته دوه مصدره دي. يو اړوبدل (شنیدن) بل اورېدل (باريدن) چې دواړه مصدرونه خلق يو راز (اورېدل) وايي او ليکي يې. که موږ دا دوه مصدره سره بېل کو، نو به التباس لږ څه کم سي بل مثال:

۱. اوږه: اول زور، واو معروف، دريم زور کي. خج پره لومړي سپن (متاع) لکه پلانی هيڅ اوږه نه دی.

۲. اوږه: حرکات لکه اول نمبر، خج پر دوهم سپن (برميگرد) محبوبا اوږه را اوږه.

۳. اوږه : اول پښ، واو معروف، دريم زور کی، خج پر دوهم سپن (آرد).

دريم مثال :

۱. اړول : اول زور، دوهم او دريم زور کی، له اړ څخه مصدر دی، چي په جنوبي پښتونستان کښي ئې ځيني قبایل وايي (محتاج ساختن).

۲. اړول : د اول نمبر په حرکاتو او خج (برگردانیدن) لکه کوټ اړول، کار تر سر اړول.

څلورم مثال :

۱. اوږه : اول پښ، واو مجهول، دريم زور کی، خج پر دوهم سپن (اېر) لکه پر اسمان اوږه سته.

۲. اوږه : د اول نمبر په حرکاتو، خج پر اول سپن (می بار) لکه بارانه ! اوږه !

۳. اوږه : اول زور، نور حرکات لکه اول نمبر، خج پر اول سپن (می شنو) لکه : دا خبره له ما اوږه !

پنځم مثال :

۱. اړي : اول زور، دوهم زیر، يا معروفه، خج پر دوهم سپن (احتياج با اشتغال) لکه : زه اړي لرم.

۲. اړي : حرکات لکه اول نمبر، خج پر اول سپن (د اړ جمع مؤنث) لکه اړي ښځي څه غواړي؟

۳. اړی : نور حرکات لکه اول نمبر، په پای کښي د ثانيث يا لري، (احتياجه) لکه : هر ملت اقتصادي اړی لري يعني اړتياوي.

شپږم مثال :

۱. ابي : اول زور، دوهم زیر، يا معروفه، خج پر دوهم سپن، د ابي رنگ نوم دی، لکه : ابي کميس.

۲. ابي : اول زور، دوه زور، يا معروفه، خج پر دوه سپن، د ابا يو قسم تحبيبي مصدر دی چي په کندهار کښي نوم ږدي.

۳. ابي : اول زور، دوهم زور کی، يا ثانيثي، خج پر دوهم سپن، د ابا تحبيبي ثانيث دی او ښځي ته په احترام ويل کيږي کندهاريان د کوچنيانو ښځي ابي بولي احتراماً، او هر کوچنی خپله مور هم ابي بللای سي.

اوم مثال :

۱. اينکي : اول زیر، يا معروفه، نون ساکن، کاف زور، يا معروفه، خج پر آخر سپن دا يوراز مصنوعي ژر اده چي ناوي ئې د سر اوډلو پر وخت کوي.

۲. اينکی : کټ مټ د اول نمبر په حرکاتو، د هغه قوم نوم دی چي توکم ئې هندکو وي. او دا د (هندکی) مفعن شکل دی.

۳. اينکی : د کاف په زیر، د هغو دواړو کلمو جمع ده مثالونه : ناوې اينکی کوي (مفرد) ناوې اينکي کوي (جمع) احمد اينکی دی (مفرد) احمد او زمرک اينکي دي (جمع).

دا فقط د الف د پور يو څو متشابهات دي، چي ماته په لږ وخت کښي را په ياد سول اوس به نو د متشابهاتو لږه څه شرح وکړم :

په انگرېزي کښي د متشابهاتو له پاره دوه نومه سته، چي له هغو څخه ددغو کلماتو وېشنه هم پر دوه ډوله کېدای سي، او دقيق فرق ئې ښکاري:

۱. هغه کلمات چي په تلفظ کښي سره ورته وي، خو معنی ئې فرق لري، لکه د انگليسي (Read) (لوستل) او ريد (نل) چي داسي کلماتو ته په انگرېزي هومونيم (Homonym) وايي او ددغه کیفیت نوم هومونومي (Homonymy) دی.

۲. دوهم ډول هغه کلمات دي چي په املا او تلفظ کښي سره ورته وي، خو په معنی کښي مختلف وي، لکه انگرېزي

بارک (BARK) (غپل) او بارک (دوني خور) چي دا نو هوموگراف (Homongraph) بولي. اما په پښتو اوسنی املا کښي داسي کلمات پر درې ټوکی ویشلای سوای :

۱. هغه کلمات چي يوه املا او تلفظ لري لکه اینکي (د ناوی ژړا) اینکی (يو قوم) یا اوږه (برمیگرد) له اوبتل څخه مستمر مفرد حاضر امر، یا اوږه (چیز - شی).

۲. هغه کلمات چي په املا کښي سره ورته وي، خو په خج کښي فرق لري، لکه : کړی د اول او دوهم حرف زورکی او خج پر دوهم په تانيثي یا (سلسله)، کړی یعنی کرده شده چي خج پر اول سپن دی. یا کړی (کرده شده گان) او کړي (د چرکي د شرلو کلمه) یا وړی (پشم) اول او دوهم زورکی خج پر دوهم سپن، وړی په هغو حرکاتو، خج پر اول سپن (برده).

۳. هغه کلمات چي په املا کښي سره ورته وي، مگر په حرکاتو او تلفظ کښي سره بېل دي، لکه اوږه (آرد) د اول حرف پښ اوږه (شی) د اول حرف زور. اوس به نو تر دغه تفصیل لاندې د پښتو نور متشابهات ولیکو :

الف :

۱. ارتول : (فراخ ساختن)، (۲) ارتول (افگندن یا ارتاوول)
۱. انډی (بار) ۲. انډي (بارها جمع)
۱. اږي (افعی) ۲. اږي (فعل از اږيل) مثلاً : ډوډی اږی.
۱. اوږی (یکنوع زیور) ۲. اوږی (پیمانۀ مواد)
۱. اتره (عضو) در تعبیر سرې اترې. ۲. اتره (خبر اتر مهمل مذکر، چي مؤنث ئې خبره اتره ده).

ب :

۱. ښه (پر مرغ) ۲. ښه (چهره، رنگ روی).
۱. بر (بلند) ۲. بر (اسم صوت).
۱. بن (جنگل و باغ) ۲. بن (اسم صوت در ښېدل).
۱. بوټی (بوته و نبات) ۲. بوټی (تکه گوشت) ۳. بوټي (جمع اول).
۱. بوره (زن پسر مرده) ۲. بوره (براده و شکر). ۳. بوره (مؤنث بور صفت اسپ). ۴. بوره (مؤنث بور یعنی بېر).
۱. بېر (حيوان) ۲. بېر (په دوه زورکيه شعر وپړهوی).
۱. بل (په لومړی زور افروخته فروزان) مؤنث : بله
۱. بل (په لومړي زورکی دیگر) مؤنث : بله
۱. بلی (بام). ۲. بلی (ایجابی). ۳. بلی (از دیگر). ۴. بلی (افروختگان مؤنث).

پ :

۱. پر (بر). ۲. پر (اسم صوت).
۱. پوری (تا). ۲. پوري (متصل در پوري خوا).
۱. پل (لومړی زور، سنگ آسیا). ۲. پل (لومړی زورکی در حق راپل که).
۱. پت (عزت) ۲. پت (پت پشم).
۱. پښه (ایکت، تقلید) جمع : پښې. ۲. پښه (واقعه) جمع پښې.
۱. پښه (پای). ۲. پښه (مؤنث پښ یعنی آهنگر)
۱. پخه (دوه زورکيه) يکتار موی. ۲. پخه (دوه زوره مؤنث پوخ). ۳. پخه لهج هاز پښه.
۱. پڼد (تناور و جسيم). ۲. پڼد (مجتمع و مزدحم). ۳. پڼد (آتش فروزان).
۱. پټه : (دوه زوره مرتبه و زینه). ۲. پټه (دوه زورکيه مؤنث پټ یعنی پوشیده و پنهان).

۱. پړه : (اول ساکن ملامتی). ۲. پړه (په دوه زورکی مؤنث پر یعنی زن ملامت شده).

۱. پړی : (په دوره زورکیه ريسمان). ۲. پړي (اول زورکی دوهم زیر شکل اول و جمع مؤنث کلمه پړه).

ت :

۱. توره : (شمشیر). ۲. توره : (مؤنث تور). ۳. توره : (آواز وصیت). ۴. توره : (متاع کهنه).

۱. توري : (شمشیرها). ۲. توري : (جمع مؤنث تور). ۳. توري : (آوازاها). ۴. توري : (امتعه کهنه). ۵. توري : (بسته های سیاه). ۶.

توری : (تلخه). ۷. توری : (مصغر تور)

۱. تروه : (مؤنث تریو یعنی ترش). ۲. تروه : (جمع تریو).

۱. تی : (پستان). ۲. تی : (پستانها). ۳. تی : (میرفت). ۴. تی : (مخفف ته یې). ۵. تی : (از مثل تی وایې خله).

۱. ته : (ضمیر مخاطب فاعلی مفرد). ۲. ته : (ادات نهایت مثل کورته ولاړ). ۳. ته : (لهجه یی از فعل تئ).

۱. تل : (اول زورکی همواره). ۲. تل : (اول زور عمیق، بیخ).

۱. تلل : (اول او دوم زورکی وزن کردن). ۲. تلل : (اول ساکن رفتن).

۱. تلنه : (وزن کردن). ۲. تلنه : (رفتار).

۱. تلنگ : (وزن کردن). ۲. تلنگ : (رفتار).

۱. تله : (اول زور، دوم زورکی پاشنه). ۲. تله : (دوه زوره امر مستمر از تلل یعنی وزن کرده باش). ۳. تله : (اول ساکن دوم زورکی میرفتند).

۴. تله (اول ساکن دوم زورکی میرفت مؤنث). ۵. تله (دوه زوره ترازو).

ټ :

۱. ټوکی : (خج پر لومړي سپن جمع ټوکه یعنی مسخره). ۲. ټوکی : (خج پر دوهم سپن مسخره کننده). ۳. ټوکی : (پارچه رخت). ۴. ټوکی : (جمع آن).

ج :

۱. جل : (نام مرغی). ۲. جل : (حرارت آفتاب).

۱. جر : (اول زورکی اسم صوت). ۲. جر : (اول زور جوی).

۱. جگ : (اول زورکی بلند). ۲. جگ : (منسوب، در مصدر جگول).

۱. جگول : (بلند کردن). ۲. جگول : (نصب کردن).

۱. چم : (کوچه). ۲. چم : (طرز و حيله).

۱. چول : (بیابان خشک). ۲. چول : (عضو مخصوص اطفال). ۳. چول : (انفلاق).

۱. خل : (په زور، تابش خلا). ۲. خل : (په زورکی حیوان).

۱. خول : (په دوه زوره نام نبات). ۲. خول : (په اول پین سر مای شدید).

خ :

۱. خوړ : (شیرین). ۲. خوړ : (افکار). ۳. خوړ : (مرض).

۱. خوندي : (جمع خوړ). ۲. خوندي : (خج بر آخر سپن محفوظ).

۳. خوندي : (منسوب به خوند لذید).

۱. خولې : (دهانها). ۲. خولې : (عرقها). ۳. خولې : (کلاه ها).

۱. خوښي : (خوشی). ۲. خوښي : (جمع مؤنث خوښه). ۳. خوښي : (جهیز عروس).

۱. خوړ : (پوست درخت). ۲. خوړ : (خواهر). ۳. خوړ : (لهجه از خپور).

۱. خره : (مؤنث خر). ۲. خره : (جمع خر مذکر). ۳. خره : (په دوه زوره توده میوه ومال).

۱. خټک : (نام قبيله). ۲. خټک : (حشره). ۳. خټک : (په دوهم زورکي جمع خټگ نام قبيله. مثلاً دوی خټک دي).

۱. خوړ : (شيله). ۲. خوړ : (میخورد).

۱. خپه : (زورکی دوم ماده بسیار سوزان). ۲. خپه : (پای). ۳. خپه : (دلگیر). ۴. خپه : (مؤنث خپ مثلاً : خپه چپه راغله).
۱. خر : (حيوان). ۲. خر : (اول زورکی اسم صوت)

د

۱. دروهه : د (ه) په زورکی (مکرو فریب). ۲. دروهه د (ه) په زور (می فریبان).
۱. دروهی : خج په لومړي سپن (جمع دروه). ۲. خج پر آخرس پڼ (میفریبد).
۱. دی : (ضمیر غایب مفرد). ۲. دي : د دال په زورکی (هست).
۳. دی : د دال په زیر (هستند).
۱. دي : په مجهوله یا (ضمیر مؤنث دی وویل).
۱. دغه : په دوه زوره (این). ۲. په دوه زورکیه (ضمیر غایب مفرد).
۱. دوی : اول پین و او معروف (ضمیر جمع غائب، آنها). ۲. دوی : په مجهوله یا (مؤنث دوه و حالتی ازان).

ډ

۱. ډم : د ډال په زور (جهیل و بند آب). ۲. ډم : د ډال په زورکی (مطرب). ۳. ډم : (اسم صوت).
۱. ډمی : د ډال په زور (صفت آب استاده). ۲. ډمی : د ډال په زورکی (جمع مؤنث ډم مطربه ها).
۱. ډوب : (غرق). ۲. ډوب : مهمل ډب اسم صوت.
۱. ډب : (اسم صوت در ډبول). ۲. ډب : (چقوری).
۱. ډډ : (بیم صفت آواز). ۲. ډډ : پوست گوساله از گاه پر کرده شده.
۱. ډول : د اول حرف په زور (طرز قسم). ۲. په مجهول واو (دهل).
۱. ډوبی : معروف واو، د با زور (حقه، ظرف نسوار). ۲. ډوبی : د با زیر خج پر آخرسپن (حالت غرقی). ۳. ډوبی : خج پر اول سپن (مؤنث ډوب). ۴. ډوبی : خج پر دوهم سپن (جمع معنی اول).

ر

۱. روې : د اول حرف په زورکی، مجهوله یا، خج پر آخرسپن (مادر آل و صفت زن چالاک). ۲. روې : خج پر اول سپن (می مکی). ۳. روې : په معروفه (ي) جمع کلمه اول. ۴. په معروفه (ي) می مکده. ۵. روئ : د واو په زورکی (مذکر کلمه اول). ۶. لکه پنخمه کلمه (شما می مکید).

۱. رشه : په دوه زورکیه (خوی، کرکتر). ۲. په دوه زوره (خرمن).
۱. رشي : په معروفه یا (جمع اول). ۲. رشي په مجهوله یا (جمع دوم خرمن ها).
۱. رپ : د اول حرف زور (تپش). ۲. د سترگورپ (طرفه العين). ۳. طاق خانه برای ماندن ظروف.

۱. رپی : د (پ) زور (بیرق). ۲. د (پ) زیر (جمع اول بیرقا). ۳. فعل غائب مفرد (اهتراز میکند). ۴. په مجهوله یا (درحالت اهترازی).
۱. رډی : اول زورکی د ډال زور (تصغیر رډ یعنی چشم براده). ۲. په معروفه یا (جمع مؤنث رډ رډی سترگی).
۱. روکی : د کاف په زور (مصغر رور). ۲. د کاف په زیر (جمع آن روکی). (مصغر مغن روکیا = رقیه).

۱. روزه : په دریم زورکی (می پرورانید. ده خپل اولاد روزه). ۲. روزه : په دریم زور (می پروران. ته خپل اولاد روزه!)
۱. روزلی : د لام په زورکی (پرورده مفرد مذکر). ۲. روزلی : په مجهوله یا (پرورده مؤنث مفرد). ۳. روزلي : د لام په زیر او معروفه یا (پرورده شدگان).

ز-ژ

۱. زی : په اول زور (مفرد مانند محمدزی). ۲. په اول زیر (جمع مانند محمدزی). ۳. زی : (جمع مذکر و مؤنث مانند دوی محمدزی دي، زرغونه محمدزی ده).

۱. زیاتی : د تا په زیر یا معروفه (زیاده، دا یو قران زیاتی دی). ۲.
خج پر اول سپن (جمع مؤنث زیات). ۳. د تا په زور (تعدی و زیادت).

۱. زور : په اول سکون دوهم زور (زیر حرکت). ۲. په مجهول واو (توان).

۱. زورکی : د زور تصغیر (زبرک). ۲. اول پیش دکاف زیر، یا معروفه (بزور، قسری).

۱. ژی : په اول زورکی (ظرف چرمی آب). ۲. ژي : په اول زیر جمع آن.
۱. ژی : په اول زورکی (حاشیه لباس و ساحل).

۱. ژبي : جمع ژبه یعنی زبانها. ۲. ژبی : په تانیثی یا (زبانک خلق).
۱. ژوره : مؤنث ژور (عمیق). ۲. زالو.

۱. ژوري : جمع ژوره (حقوریاها). ۲. جمع زالو.
۱. ژوي: د واو په زورکی (مذکر جاندار). ۲. د واو په زیر (جمع آن جانداران). ۳. خج پر اول سپن (می زید). ۴. ژوی (بحرکات اول می زئید). ۵. ژوپې په مجهوله یا (می زئی).

۱. ژویی : په مجهوله یا (می جوی). ۲. په معروفه یا (می جود). ۳.
ژویی (دریم حرف په زورکی (می جوید).

۱. ژوندی : د دال په زور (زنده) مفرد مذکر. ۲. ژوندی : په تانیثی یا (زنده مفرد مؤنث). ۳. ژوندي : د دال په زیر، یا معروفه (جمع مذکر زندگان).

س :

۱. سره : په دوه زورکیه (پارو). ۲. په دوه زورکیه (باهم، سره خو).
۳. سره : په دوه زوره (با او - ورسره). ۴. سره : په اول سکون (مؤنث سور یعنی سرخ). ۵. سره : په دوه زوره (منسوب به سر لکه دوه سره عشی). ۶. سره : د خلورمی معنی په حرکاتو (خونریزی مثلاً سره یې ورسره وکړه).

۱. سری : د اول جمع (پاروها). ۲. سرې : په مجهوله یا (جمع مؤنث سور). ۳. سری : په اول سکون او دوهم زور (سوراخ). ۴. په اول سکون او دوهم زیر یا معروفه (سورخها). ۵. سرې : په مجهوله یا (خورزیها). ۶. په اول او دوهم زور (چیزیکه بر سر بارنهند). ۷. په معروفه یا (جمع آن).

۱. سور : په معروف واو (سرخ). ۲. اسم صوت در صورها. ۳. په اول پین او دوهم زورکی (خنزیر). ۴. په مجهول واو (مخفف سپور).

۱. سرې : په اول زور (امسال). ۲. په اول زورکی (اسم صوت).
۱. سم : په اول زور (درست). ۲. په اول زورکی (شوم لهجه ئی از شم).

۱. سل : په اول زور (زورق). ۲. په اول زورکی (صد).
۱. سرې : په دوهم زور (آدم). ۲. په دوهم زیر (آدمان).
۱. سرئ : په دوهم زورکی (شش). ۲. په دوهم زیر یا معروفه (جمع آن).
۱. سکه : په اول سکون دوهم زور (مینوش). ۲. په هغو حرکاتی (پس، همانا). ۳. په اول زیر (مس). ۴. په اول زیر (چهره قیافت).
۵. په دوه زوره (عینی، سکه ورور).

ش :

۱. شل : په اول زور (معیوب پا). ۲. په اول زورکی (بیست). ۳. په اول زور (نیزه درشگی).

۱. شپه : (شب). ۲. (شبان).
۱. شم : په اول زور (مرخم شمع و مستقیم). ۲. په اول زورکی (لهجه ازسم یعنی شوم).

۱. شوه : د واو په زور (شد مؤنث). ۲. شوه : د واو په زورکی (شدند مذکر). ۳. په دوه زوره (نشین).

۱. شیندل : د دال په زورکی (پاشیدن). ۲. د دال په زور (نمناکی).

۱. شري : په دوهم زير يا معروفه (ميراند). ۲. په دوهم زورکی (ميرانيد). ۳. په مجهوله يا (میرانی). ۴. شری : په تانیثی یا (کمبل).
۱. شپاره : په دریم زورکی (زمین باير). ۲. په دریم زورکی او خج (میراند در ماضی مستمر).
۱. شور : چشم شاریده. ۲. اسم صوت آب.
۱. شخول : په اول سکون (هیاهو). ۲. په اول او دوهم زورکی (شخ کردن). ۳. لکه اول (آله تراشیدن موی حیوان).
۱. شاگی : مصغر شا یعنی پشت. ۲. پشته و تپه.
۱. شری : په دوه زورکیه خج پر دوهم سپن (سرخکان). ۲. په اول زورکی یا معروفه (جمع آن).
۱. شینی : په اول زير يا معروفه (مرض مرغ خانگی). ۲. جمع مؤنث شین.
۱. شنی : په اول سکون یا مجهوله (خنجک). ۲. جمع مؤنث شین.
۱. شنه : په اول سکون د نون په زور (مؤنث مفرد شین). ۲. شنه : د نون په زورکی (جمع مذکر شین). ۳. په دوه زورکیه (نوعی از دمبل).
- بني :
۱. بنه : په اول زورکی (خوب). ۲. په اول زور (بهبود).
۱. بنی : په مجهوله یا (جمع مؤنث بنه). ۲. بنی په اول زور (راست). ۳. شی (مؤنث بنی). ۴. بنی په اول زير (جمع بنی یعنی راست).
۱. بنکلی : د لام په زورکي (زیبا). ۲. بنکلی : د لام په زير، یا معروفه (جمع اول). ۳. بنکلی : په مجهوله یا (مؤنث اول).
۱. بنور : په مجهول واو (لانه مور و زنبور شهد). ۲. حرکت وهیاهو.
۱. بنخي : په اول زورکی او خج (جمع بنخه یعنی زنان). ۲. خج پر دوهم سپن (حالت زنی). ۳. په دوهم زور (در نر بنخي).

۱. بینه : د اول زير يا معروفه (مرخم خوبینه). ۲. په درې زورکیه (تعلیم و نشان دادن).
۱. نبوی : د واو په زور (سائیده شده مسحوق). ۲. د واو په زير (حالت مجرور آن).
۱. بنادي : د دال په زير او خج (حالت شادی). ۲. خج پر اول سپن (جمع مؤنث بناد).
۱. بناغلی : د لام په زورکی (محترم). ۲. د لام په زير (جمع آن). ۳. بناغلی : په مجهوله یا (حالت خطابي یا مؤنث مفرد).
۱. بنوره : د دریم حرف په زور (شوره). ۲. د دریم حرف په زورکی (حرکت میکن).
۱. بسوري : د دریم حرف زير (حرکت میکند). ۲. د دریم حرف زورکی (حرکت میکنید). ۳. په مجهوله یا (حرکت میکنی). ۴. پردوهم سپن خج او مجهوله یا (جمع شوره).
- غ :
۱. غوټه : اول پېښ، واو معروف، ټ زورکی (تکمه و گره). ۲. ټ زور (جمله و غوطه). ۳. په اول سکون، ټ زورکی (مؤنث غوټ یعنی مدور و چاق).
۱. غونډی : د ډال زور (غندل حشره). ۲. غونډی : په تانیثی یا (تپه). ۳. غونډي : د ډال په زير او معروفه یا (جمع مؤنث غونډ یعنی فراهم شده و مدور). ۴. د ډال په زير (جمع معنی اول).
۱. غوندئ : د دال په زورکی (جوال). ۲. غونډي : د دال په زير یا معروفه (جمع آن، جوالها). ۳. دغه حرکات (مثل، مانند).
۱. غندل : په اول او دریم زورکی (تقبیح). ۲. دغه حرکات (تقبیح میکردند مثل : دوی د هغو کارونه غندل). ۳. دغه حرکات (نار نبات در غندل غازئ).
۱. په اول زور (کوه). ۲. غر : په اول زورکی (اسم صوت).

۱. غڼې : په مجهوله يا (عنكبوت). ۲. غڼي : معروفه يا (جمع آن).

۱. غونۍ : د نون په زور (كسيكه در دماغ حرف زند). ۲. غونۍ : د نون په زير (جمع آن). ۳. غونۍ : په تانيثي يا (مؤنث آن).

ك :

۱. كول : په دوه زوره (زهر). ۲. په دوه زوركيه (كردن).

۱. كوته : د كاف پيښ، واو معروف، ټ زور (سگ عقور، كوته سپي).
۲. كوته : په اول سكون دوهم او دريم زوركي (كوته چرگه). ۳. واو مجهول (حجره). ۴. اول سكون، ټ زوركي (ټپه د خاورو كوته). ۵. لكه د څلرم حركات (بسيار وافر، كوته كالي لري). ۶. لكه د اول حركات امراز كوتل (ميكوب). ۷. حركات لكه دريم (قلب، كوته روپي).

۱. كوتي : ټ زير، يا معرفه (كوتي چرگي). ۲. كوته : (ټپه ها و تودها). ۳. د اول پيښ، واو معروف، ټ زير، يا معروفه (ميكوبيد).
۴. كوتي : په مجهوله يا (ميكوبي). ۵. كوتۍ : د ټ په زوركي (ميكوبيد). ۶. كوتۍ : (قصر). كوتۍ : اول پيښ، واو معروف، ټ زوركي (كره خر). ۸. نور حركات لكه اوم ټ زير، يا معروفه (جمع صورت هفتم كره‌اي خر). ۹. كوتۍ : اول پيښ، واو مجهول ټ زور، يا معروفه (كله سر). ۱۰. كوتۍ حركات لكه نهم ټ، زير او خج (جمع صورت نهم كله ها).

۱. كت : د اول زور (كت، تخت). ۲. د اول زوركي (در كت مټ، عيناً).

۱. كوت : واو معروف (غش). ۲. اسم صوت ماکيان.

۱. كاږه : د زوركي (جمع مذكر كور، كاږه لرگي). ۲. كاږه لكه اول (حالت جري كور يعني گفتار د كاږه غار). ۳. حركات هغسي (فعل از كړل به نفرت ميديد). ۴. د زور (بنفرت مي بين، ته يې نو كاږه).

۱. كور : په مجهول واو (كج). ۲. گفتار.

۱. كړه : په دوه زوره (حلقه). ۲. د اول په سكون او دوهم زوركي (عمل). ۳. د اول سكون دوهم زور (امر مستمر ميكن). ۴. په دوه زوركيه (اسم صوت براي راندن مرغ خانگي).

۱. كړي : په دوه زوركيه (كرده مفرد مذكر). ۲. كړې : په مجهوله يا (كرده مفرد مؤنث). ۳. په اول زوركي دوهم زير، يا معروفه (كرده شدگان جمع مذكر و مؤنث). ۴. په اول سكون دوهم زوركي (ميكنيد). ۵. كړې : اول سكون دوهم زير، يا مجهوله (ميكني). ۶. په اول سكون دوهم زير، يا معروفه (ميكند). ۷. كړۍ : په تانيثي يا (حلقه). ۸. په اول زوركي دوهم زير، يا معروفه (اسم صوت براي ترديع مرغ خانگي).

۱. كومه : اول پيښ، واو معروف، ميم زوركي (مؤنث، كوم يعني كدام). ۲. په مجهول واو، ميم زور (بازی سنگريزه). ۳. په درې زوركيه (ميكنم). ۴. د كاف پيښ، واو معروف، ميم زوركي لهجه از كومي : (عمق چيز).

۱. كره : په دوه زوره (خالص و بي غش كره زر). ۲. په دوه زوركيه (در خانه، د احمد كره خم). ۳. په دوه زوره (امر از كرل ميکار).
۱. كرم : اول سكون دوهم زوركي (ميكنم). ۲. په دوه زوره (زخمي).

۱. كور : په مجهول واو (خانه). ۲. په اول سكون دوهم زور (انگور). ۳. په اول پيښ، واو معروف (اسم صوت).

۱. كوی : اول زور، دوهم زوركي (چيچك). ۲. اول زور، دوهم زير، معروفه يا (جمع اول). ۳. اول زور، دوهم زوركي (ميكنيد). ۴. اول زوركي دوهم زير، معروفه يا (ميكند). ۵. په مجهوله يا (ميكني).
۱. كړ : په اول زوركي (ميكرد، ده كار كړ). ۲. په اول زور (عيب، مرض).
۱. كاوه : د واو زوركي (ميكرد، كار كاوه). ۲. اسم فعل از كول در ادب قديم لودی : نه يې كاوه.

۱. کتل : په دوه زورکيه (ديدن) ۲. په اول پښي دوهم زور (مسلخ و مقتل).

۱. کر : په اول زور (کشت). ۲. په اول زورکي (اسم صوت).

۱. کسی : په دوه زورکيه (مردمک). ۲. اول زورکي، دوهم زیر، يا معروفه (جمع اول). ۳. خج پر دوهم سپن (فعل از کسل می بیند).

۴. په دوه زورکيه خج پر دوهم سپن (می بینید). ۵. په مجهوله يا (می بیني).

گ :

۱. گور : په مجهول واو لهجه سوات از گورم دسته گاوآن. ۲. په اول سکون دوهم زور (نظير، مثل). ۳. په اول پښي، واو معروف (اسم صوت).

۱. گوره : دريم زور، واو مجهول (سرخ). ۲. دريم زورکي (امر مستم. می بين). ۳. اول سکون، دوهم زور، دريم زورکي (غلو، گوره سایه).

۱. گورئ : اول پښي، واو مجهول، دويم زورکي (می بینید). ۲. دريم زیر، يا معروفه (می بیند). ۳. په مجهوله يا (می بیني). ۴. اول پښي، واو معروف دريم زور (درکوری) موری، یعنی عیناً و جسماً. ۵. اول سکون، دريم زیر، يا معروفه (جمع گور، در گوری سايي).

۱. گډ : اول زور (مخلوط). ۲. اول زورکي (گوسفند).

۱. گډول : دوه زوره (مخلوط کردن). ۲. دوه زورکيه (رقصاندن).

۱. گورم : واو مجهول، دريم زور خج پر دوهم سپن (دسته گاوآن). ۲. حرکات هغسي خج پر اول سپن (می بینم).

۱. گڼه : اول زور، دوهم زورکي (مؤنث کن، غلو). ۲. دوه زوره امر مستمر از گڼل یعنی می شمر (شماره و نمره).

ل :

۱. لاره : دريم زورکي (راه). ۲. دريم زور (نغمه، آهنگ). ۳. دريم زورکي او خج (حالت جري کلمه لور، یعنی د لاره لو یعنی

دروداس). ۴. لکه د دريم حرکات (ماضي از لرل، داشت، ده قلم لاره).

۱. لاري : دريم زیر، يا معروفه (جمع لاره، راهها). ۲. خج پر دوهم سپن (موتر لاري). ۳. په مجهوله يا (جمع لاره یعنی نغمه ها). ۴. دريم زور، يا معروفه (راهرو).

۱. لره : دوهم زورکي (مؤنث لر یعنی پائين مثل لره دره). ۲. په دوه زوره (امر مستمر از لرل، میدار).

۱. لري : په دوه زورکيه خج په اول سپن (شکمبه). ۲. دوهم زیر، يا معروفه (جمع آن). ۳. په دوه زورکيه خج پر دوهم سپن (دارید). ۴. په دريم زیر، يا معروفه، خج پر اول سپن (دارد). ۵. لري په مجهول يا (داري). ۶. په اول زور او خج، دوهم زیر، يا معروفه (جمع مؤنث لر مثل : لری دری). ۷. لکه د شپږم حرکات، لهجه از ليري یعنی (دور).

۱. ليري : په معروفه يا (دور). ۲. په اول سکون دوهم زور او معروفه يا (رمه برها).

۱. لړم : په دوه زورکيه (فعل از لړم می آمیزم). ۲. په دوه زوره (گژدم).

۱. لور په مجهول واو (داس، طرف)، ۲. په معروفه واو (دختر).

۱. لوړ : په اول سکون (بلند). ۲. په اول او دوهم زورکي (چوب سرتير).

۱. لړه : په دوهم زورکي (جنگ). ۲. په دوه زوره (میشوران).

۱. لار : (سلسله ولهجه از لړ). ۲. مخفف ولاړ، رفت.

۱. لاري : يا معروفه، خج پر دوهم سپن (منسوب به لار یعنی مسلسل). ۲. خج پر اول سپن (لهجه از نارې یعنی آب دهن). ۳.

حرف په زورکي (رفت لهجه از ولاړي). ۴. لاري : په مجهوله يا (رفتي).

۱. لته : په دوه زوره (منطقه و سرزمین). ۲. په دوهم زور کی لهجه از لفته یعنی لگد).

۱. لتی : په مجهوله یا، جمع لته مناطق. ۲. په معروفه یا (جمع لته یعنی لگدها).

۱. لرمی : په دوه زور کیه (دانهان بدن).

۲. په دوره زوره (حالت جری لرمه یعنی مؤنث گژدم مثل : دلرمی نین).

۱. لی : په اول زور گلابه. ۲. په اول زیر (جمع آن). ۳. اول زور کی (می خوانید) تاسی سبق لی. ۴. لکه د دوهم حرکات (می خواند، دی سبق لی). ۵. لی په مجهوله یا میخوانی.

۱. لم : په اول زور کی (دنبه). ۲. هغسی حرکات (می خوانم، لی ولمه مخفف است از لولی، ولولم).

۱. لامبو : په مجهول واو (غسل و آبتنی). ۲. په معروف واو (آب تنی میکنیم).

۱. لوند : د واو په زور (لوده). ۲. د واو په زور کی (جمع آن مثل دوی لوند دي).

م

۱. مړه : په دوه زوره (مؤنث مور، سیر). ۲. د اول شکل په حرکاتو (خطاب بمرد : مړه داسی مه کوه ! یعنی ای مرد!). ۳. په اول سکون دوهم زور (مؤنث مړ یعنی مرده). ۴. په اول سکون دوهم زور کی (جمع مذکر مړ یعنی مردگان).

۱. مړی : په دوه زور کیه، خج پر اول سپن (مرده). ۲. هغه حرکات، خج پر دوهم سپن (مړی، نان). ۳. په اول سکون دوهم زور کی (می میرید به لهجه پینین). ۴. په اول زور کی او معروفه یا (جمع شکل اول مردگان). ۵. مړی : په مجهوله یا (جمع مؤنث مړه یعنی زنان سیر).

۱. مټ : په اول زور (خاک و گرد). ۲. په اول زور کی (جهد و کوشش، مټ که). ۳. په اول پینن (بازو و مشت).

۱. ماتی : په تانیثی یا (ظرف گلی دوغ). ۲. ماتی : دریم زیر، یا معروفه (موی ریش نزدیک گوشها).

۱. مرغه : د غین په زور کی (مرغ پرنده). ۲. د غین په زور (سبزه وار). ۳. د میم او غین په زور کی (حالت جری کمله مرغ یعنی نصیب و شگون در ترکیب : د ښه مرغه یا د بده مرغه).

۱. مرغی : د غین په زور (مصغر مرغه). ۲. مرغی : په تانیثی یا (مؤنث مرغه). ۳. د غین په زور کی، خج پر اول سپن (در ترکیب بد مرغی یعنی بد شگون). ۴. مرغی : په مجهوله یا (جمع مرغه یعنی سبزه زارها). ۵. په معروفه یا (جمع شکل سوم مثلاً بد مرغی خلق). ۶. مرغی : په مجهوله یا (مؤنث شکل سوم بد مرغی ښخه). ۷. د غین په زیر، یا معروفه (حالت بد شگونی، په بد مرغی ئی کړلئ دی).

۱. مله : په اول سکون دوهم زور کی (جمع مذکر مل یعنی همراه). ۲. د لام په زور (مؤنث مل مثل : زرغونه یې مله ده). ۳. په دوه زوره (نشانه جلب پرندگان). ۴. په دوره زور کیه (نهی - مرو - مخوان).

۱. ملالی : د دوهم لام په زور، یا معروفه (محبوب مذکر). ۲. په تانیثی یا ملالی (محبوبه). ۳. په معروفه یا د دوهم لام زیر (صفت چشم ملالی سترگی). ۴. لکه د دریم حرکات (حالت جری ملاله مثلاً : د ملالی کمیس سور دی).

۱. مینځه : کنیز. ۲. امر مستمر می شوی.

۱. مینځی : په معروفه یا (جمع مینځه یعنی کنیزها).

۲. میښویند. ۳. په مجهوله یا (می شوئی). ۴. خ زور کی (می شوید).

ن

۱. نارې : په دریم زیر، یا معروفه (جمع نارہ لعاب دهن). ۲. خج پر اول سپن (خر نارې یعنی خر صدا میکند). ۳. نارې : په تانیثی یا (نار بوتۀ برنج).

۱. نری : په دوه زوره (نازک، نحیف). ۲. په دوهم زیر، یا معروفه (صفت زنان نري ښځي دي).

۱. ناڅي : په معروفه یا (می رقصه). ۲. په دوهم زورکی (می رقصید). ناڅي : په مجهوله یا (میرقصی).

۱. نسبتی : اول سکون دوهم او دریم زورکی (گرفتار و مشغول). ۲. د دریم په زیر یا معروفه (جمع آن). ۳. نسبتی : په مجهوله یا (مؤنث مفرد آن). ۴. د دریم په زور، یا معروفه (حالت گرفتاری جنگ).

۱. ناری : د را په زور (نان صبح). ۲. د را په زیر جمع آن. ۳. نارې : په مجهوله یا (جمع ناره یعنی صداها). ۴. په معروفه یا (حالتی از ناره مثل ژړا ژړا اکرم په نارې نارې).

۱. نوی : په دوه زورکیه (مذکر مفرد). ۲. د واو په زیر، یا معروفه (جمع آن). ۳. نوې : په مجهوله یا (مؤنث مفرد). ۴. په دوه زوره (منسوب به نوی مثلاً: دا نوکر نوی دی).

و:

۱. ورته : اول زور دوهم سکون دریم زورکی (مشابه). ۲. لکه اول (مشتمل مثل اور ئې ورته کئ). ۳. په اول پینې دریم زورکی (باو مثل ورته ووايه). ۴. حرکات لکه دریم خج پر دوهم سپن (تارهای پشمی). ۵. ورته (به دروازه مثلاً ورته ولاړ دی).

۱. وری : اول ساکن، دوهم زور، یا معروف (حمل، بره). ۲. دوهم زیر، یا معروفه (جمع آن). ۳. په دوه زوره (بار). ۴. دوهم زیر، یا معروفه (جمع سوم بارها).

۱. ورا : په اول سکون (داماد خيلي که بخانه غروس میروند). ۲. په حرکاتو (له ورا معلومیږي).

۱. وری : په دوه زورکیه، خج پر اول سپن (برده مذکر). ۲. هغه حرکات خج پر دوهم سپن (پشم). ۳. دوهم زیر، یا معروفه (جمع اول برده گان). ۴. په اول ساکن، دوهم زیر، یا معروفه (می برد).

۵. په مجهوله یا (می بری). ۶. اول زور، دوهم زیر، یا معروفه (جمع مؤنث وړ یعنی مناسب). ۷. په اول زورکی (جمع مؤنث وړ یعنی فاتح).

۱. وړ : په اول زور (مناسب). ۲. هغه حرکات (ماده تلقیح چیچکه). ۳. په اول زورکی (فاتح و برنده).

۱. وازه : مؤنث و از مثل وازه خوا. ۲. قلاج.

۱. وله : اول سکون دوهم زور (امر مستمر می شوی). ۲. اول ساکن دوهم زورکی (حالت شستن). ۳. هغه حرکات (می شست : دوی کالي وله). ۴. اول او دوهم زورکی خج پر اول سپن (امر مستمر، می زن). ۵. هغه حرکات (بید). ۶. هغه حرکات (امر از لوستل بخوان).

۱. ولي : اول زور، دوهم زیر، یا معروفه (چرا). ۲. اول او دوهم زورکی (پائین شانه). ۳. هغه حرکات (می زنید). ۴. اول زورکی، دوهم زیر، یا معروفه (میزند). ۵. په مجهوله یا (میزنی). ۶. اول ساکن دوهم زیر، یا معروفه (می شوید). ۷. په مجهوله یا (می شوئ). ۸. په دوهم زورکی (می شوئید). ۹. اول زورکی دوهم زیر، یا معروفه (جمع وله یعنی بید). ۱۰. هغه حرکات (جمع معنی دوم). ۱۱. په مجهوله یا (جمع واله یعنی جوی مثلاً: ولي بهیږي).

۱. وړی : په دوه زورکیه (گرسنه). ۲. په دوهم زیر، یا معروفه (جمع آن). ۳. په اول زور (خوشه). ۴. اول زور، دوهم زیر، یا معروفه (جمع سوم یعنی خوشها).

۱. وړ : په اول زور (دروازه). ۲. په اول زورکی (سابقه پری فیکس مانند: ورځه وړ یې که).

۱. وړه : اول ساکن دوهم زورکی (حالت بردن). ۲. هغه حرکات (میبردند مثلاً: دوی باورنه وړه). ۳. اول ساکن دوهم زور (امر مستمر می بر). ۴. په دوه زوره (مؤنث وور یعنی خورد). ۵. په اول

زورکی او خج، او دوهم زورکی (مؤنث وړ یعنی فاتح). ۶. په اول زور دوهم زورکی (مؤنث وړ یعنی مناسب).

۱. ورکول : اول ساکن (گم کردن). ۲. په اول پښ (دادن).

۱. واړه : دریم زورکی، او خج (کودکان). ۲. خج پر اول سپڼ (همه).

۱. وراړه : اول ساکن څلورم زورکی او خج (برادر زاده). ۲. خج پر اول سپڼ (زن برادر مرده).

۱. ورڅه : اول پښ دوهم ساکن دریم زور (میرو). ۲. اول ساکن دویم او دریم زور کی (اېرو).

۱. ورڅې : په مجهوله یا (میروی مثل : ته هتله ورڅې). ۲. په معروفه یا (جمع ورڅه ابروان). ۳. په دریم زورکی (میروید - بروید).

۱. واوري : په معروفه یا (جمع واوره، برفها). ۲. بشنود (مثلاً : دی چي درس واوري نو یې زده سي). ۳. د څلرم حرف په زورکی (بشنوید). ۴. په مجهوله یا (بشنوی).

۱. وایي : په معروفه یا (میگوید). ۲. په مجهوله یا (میگویي). ۳. په دریم زورکی (میگوئید).

۱. وزه : په دوه زورکیه (امر مستمر بیرون می شو). ۲. په اول ساکن (یزلهجه از یزه).

ه

۱. هغه : اول زور، دوهم زورکی، خج پر اول سپڼ (اشاره قریب).
۲. هغه حرکات (ضمیر اشاری مثل : هغه وایي). ۳. په دوه زورکیه (ضمیر غائب در ماضی هغه وویل).

۱. هاغه : اشاره بعید. ۲. ضمیر اشاری بعید.

۱. هوغه : اشاره بعید تر. ۲. ضمیر اشاری بعید تر.

۱. هوپه : لهجه ئی ازها یعنی تخم مرغ. ۲. اشاره بعید.

۱. هله : اول زور، دوهم زورکی (زود شو). ۲. مخفف از هلته (آنجا و آنوقت).

۱. ها : تخم مرغ. ۲. کلمه ایجاب.

۱. هر : مانند هر فارسی مثل : هر څوک. ۲. په اول زورکی (اسم صورت حاکی از تعجب و دهشت و تقبیح).

۱. هل : په اول زور (یوغ قلبه). ۲. په اول زورکی (است صوت).

ي

۱. یوم : په اول پښ، واو معروف (بیل). ۲. په اول زور دوهم زورکی (اول).

۱. یا : لهجه ئی از یه (نافی). ۲. حرف تبیض (مانند یا دا وکه یا دا).

۱. یامه : خج پر اول سپڼ (در لهجه کاکر میگویم). ۲. حالت جری یوم مانند د یامه لاستی، خج پر دوهم سپڼ.

۱. یو : د اول زور (یک). ۲. د اول پښ (هستم).

۱. یخی : د دوهم زور (یخ). ۲. د دوهم زیر (جمع اول).

۱. یانه : حالت جری یون (یعنی رفتار). ۲. مرکب از یا، نه (یانی).

۱. یړه : د اول زیر لهجه از ایره خاکستر). ۲. په دوه زوره (مخفف از یاره خطابی).

۱. یوه : په دوه زوره (مؤنث یو). ۲. په دوه زورکیه لهجه از یوې قلبه). ۳. یوه : (یک مرد، یوه سړي وویل).

تر دې ځایه ما هغه متشابهات (هونیم، هوموگراف) را ټول کړل چي سمدستي په زړه کښي را گرزېده، او دا منم چي دغه مانع او جامع کار نه دی، خامخا بشپړونه او زیاته څېړنه غواړي.

باید دغه متشابهات تر یوه علمي فارمول لاندې راوستل سي، او د دغو وېشنه او کلاسیفیکیشن هم د فیلولوژی پر علمي اساسونو باندي وسي.

عربو چې پخوا به متشابه فی اللغة کښي څه لیکلي وه اوس هغه اساسونه خورا زاړه سوي دي. نو په دې کار کښي نوو څېړونو او گروپونو ته اړ يو.

داسي ښکاري چې په پښتو کښي داسي متشابهات ډير دي، که په مختلفولهجو کښي څېړنه وسي نو ښايي دغه پخپله يو بېل کتاب سي.

په اروپايي ژبو کښي دغسي کلمات راټول سوي او د کتابو په شکل خپاره سوي دي چې کتنه يې زده کوونکو ته ډېره گټه لري. ښائي چې د پښتو روزلو علمي ټولني د پښتو لوی سيند په ترتيب کښي دغه خبره هيره نه کړي او په مناسب او علمي ډول ئې ضبط او حصر کړي. (۱)